

Тутикало В.С.

к.е.н., доцент,

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця

Тутикало Володимир

Bogomolets National Medical University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6318-4001>

ЧИННИКИ ВПЛИВУ НА НАРОЩУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ МАШИНОБУДУВАННЯ

FACTORS OF INFLUENCE ON BUILDING THE ECONOMIC POTENTIAL OF MACHINE-BUILDING ENTERPRISES

Анотація. У статті проведено дослідження чинників впливу на нарощування економічного потенціалу підприємств машинобудування шляхом поглибленого аналізу тенденцій розвитку галузі. Проаналізовано обсяги реалізованої продукції підприємств машинобудівної галузі. Встановлено необхідність управління економічним потенціалом підприємств машинобудування шляхом аналізу показників витрат на виробництво їх продукції. Враховано та досліджено вплив інфляційних процесів, які відбуваються в країні. Підкреслено важливість забезпечення процесів діджиталізації виробничого потенціалу для формування просторово-орієнтованого управління економічним потенціалом машинобудівних підприємств. Аргументовано необхідність урахування фінансового потенціалу як основи ресурсного забезпечення діяльності підприємств машинобудування під час управління їх економічним потенціалом.

Ключові слова: економічний потенціал, підприємство, машинобудування, чинники, тенденції, розвиток, просторово-орієнтоване управління.

Постановка проблеми. Діяльність вітчизняних підприємств визначається не лише внутрішніми особливостями, але й зовнішнім середовищем, яке характеризується постійними змінами, які необхідно враховувати під час управління їх економічним потенціалом. Дослідження макроеко-

номічних передумов управління економічним потенціалом промислових підприємств дасть змогу враховувати стан економічного середовища та визначати перспективи розвитку промислових підприємств у найближчому майбутньому, оскільки промислові підприємства (зокрема, підприємства машинобудування) належать до виробництв із довгим операційним циклом. Сучасні макроекономічні умови свідчать про те, що економіці країни притаманні конструктивні зміни, у результаті яких формуються основні суперечливі тенденції розвитку промислових підприємств. Управління економічним потенціалом має стати однією з основних економічних аксіом, які апіорі будуть передбачати постійний розвиток підприємств, захист їх економічних інтересів, забезпечення стабільності зростання галузі та окремих підприємств. Проте сучасні реалії свідчать про те, що система управління економічним потенціалом промислових підприємств потребує оновлення методів, заходів та інструментів щодо її забезпечення, для чого необхідно перш за все здійснити оцінювання тенденцій досліджуваної галузі машинобудування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Машинобудівна промисловість є драйвером розвитку української промис-

ловості, що зумовлює підвищений інтерес до тенденцій її розвитку з боку провідних вітчизняних дослідників, які розглядають різноманітні аспекти формування, використання та розвитку економічного потенціалу галузі, фактори, які впливають на обсяги виробництва машинобудівних підприємств, негативні чинники, які гальмують впровадження інноваційних змін, а також управлінські практики, здатні позитивно впливати на підвищення ефективності діяльності українських машинобудівних підприємств. Так, Л.В. Соколова, О.В. Стойка [12] у своїй роботі особливу увагу приділяють вивченню тенденцій розвитку машинобудування України в умовах незбалансованої економіки, визначають основні проблеми, які стримують розвиток та модернізацію галузі. Д.О. Зиз [7] зосереджується на вивченні місця машинобудування серед інших галузей промисловості України, а також на встановленні основних проблем його розвитку. А.Ю. Вітязь [4] у своєму дослідженні проводить аналіз діяльності машинобудівної галузі України, на основі якого надає власну візію подальших перспектив її розвитку. А.В. Вітюк, В.М. Кепко, Жавела Карлуш [3] досліджують експорт продукції машинобудівних підприємств України до країн ЄС, відзначаючи її низький технологічний рівень та виділяючи низку макроекономічних умов, які чинять негативний вплив на зовнішньоекономічну діяльність держави за цим напрямом. О.Ю. Гусева та А.М. Яковчук [5] також проводять дослідження функціонування машинобудівної галузі України в контексті глобальних економічних трансформацій, виділяючи ключові фактори впливу на її діяльність за визначений проміжок часу та конкретизуючи найбільш перспективні напрями її розвитку. Н.Г. Пігуль Є.І. Пігуль [10] під час свого дослідження визначають основні центри розташування галузей машинобудування та групи машинобудівного комплексу, що найбільше розвиваються в сучасних економічних умовах, а також окреслюють шляхи подальшого розвитку вітчизняного машинобудування. О.В. Миколюк, В.С. Бобровник [8], О.С. Квілінський [13] проводять дослідження тенденцій роз-

витку підприємств машинобудівного комплексу задля встановлення перспектив впровадження політики енергоефективності.

На нашу думку, в динамічних та висококонкурентних умовах функціонування сучасних підприємств на особливу увагу заслуговують управлінські практики, які можливо реалізовувати задля покращення тенденцій розвитку підприємств промисловості. В роботі В.В. Ровенської та Г.Є. Залятова [11] пропонується активізація управління екологічною складовою частиною підприємства машинобудування задля ефективного реалізації стратегії його сталого розвитку. О.В. Ареф'єва та О.В. Полоус [2] досліджують соціально-економічні чинники макро- та мегарівнів, а також процеси інтелектуалізації, які в результаті чинять вплив на управління холістичним розвитком підприємства.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на наявність досить широкого кола робіт, спрямованих на вивчення тенденцій та чинників розвитку підприємства машинобудування, нині перспективи розвитку галузі в стратегічному майбутньому не окреслені досить чітко, що актуалізує визначення фактичного економічного потенціалу цього сектору української економіки та проведення поглибленого дослідження чинників, які здійснюють вплив на його нарощення.

Мета статті. Головною метою роботи є дослідження чинників впливу на нарощування економічного потенціалу підприємств машинобудування шляхом поглибленого аналізу тенденцій розвитку галузі.

Виклад основного матеріалу. Динамічність змін рівня умов невизначеності зовнішнього середовища схиляє вітчизняні підприємства до пошуку шляхів удосконалення власної діяльності шляхом формування потенціалу та врахування особливостей конкурентної переваги їх функціонування на вибраних ринках [1, с. 5], а також урахування макроекономічних тенденцій, що притаманні державі.

Розкриття ефективності управління економічним потенціалом підприємств потребує аналізу та оцінювання обсягів реалі-

зованої продукції, адже її виробництво без оптимального рівня реалізації не принесе підприємствам нарощення потенціалу, а, навпаки, може його скоротити. Зауважимо, що паралельно зі зростанням обсягів виробленої продукції на вітчизняних машинобудівних підприємствах відбувається також зростання реалізованої продукції (рис. 1).

Порівняно з базовим 2013 р. у 2019 р. обсяги реалізованої продукції зросли до 235 742,91 млн. грн. У 2019 р. обсяги реалізованої продукції перевищують більш ніж удвічі цей показник у 2014 р. Загалом оптимальне співвідношення цих двох показників відображає здатність підприємства до управління економічним потенціалом, попри суперечності розвитку, динамічність змін та загрози стабільності ринків (рис. 1), а також дає змогу сформувати потенційний запас виробленої продукції у поточному періоді для продажу у майбутніх періодах у разі проблем із виробництвом, крім того, свідчить про те, що керівники підприємств уміло налагоджують виробництво продукції з довгим виробничим циклом. Таким чином, суб'єкти підприємництва машинобудівної галузі забезпечують стабільність виробничих процесів і безперервність у постачанні готової продукції, оскільки особливістю галузі є переважно великі стадії життєвого циклу товару.

Необхідність управління економічним потенціалом підприємств зумовлюється

показниками витрат на виробництво продукції (рис. 2). У 2014 р. розпочалось скорочення витрат на виробництво продукції зі 115 527,82 млн. грн. до 98 973,03 млн. грн., що свідчить про зменшення обсягів.

Витрати на виробництво продукції включають матеріальні витрати та витрати на оплату послуг, використані у виробництві, амортизацію, витрати на оплату праці, відрахування на соціальні заходи, інші витрати. Витрати є відображенням економічного потенціалу підприємства, а їх зростання є однією з умов розвитку підприємства та управління його економічним потенціалом.

Попри збереження тенденцій до зростання обсягів виробництва та збуту продукції, під час формування управління економічного потенціалу підприємств необхідно враховувати інфляційні процеси (рис. 3), що відбуваються в країні.

Зростання індексу споживчих цін свідчить про зростання інфляційних процесів у країні, які можуть відобразитися в управлінні економічним потенціалом підприємств, зокрема машинобудування. Відповідно до рис. 3, інфляція коливалась від -0,3% у 2013 р. до 48,7% у 2015 р. (пікові значення). Такі значні коливання свідчать про те, що економіка країни перебуває у стресовому стані, який відобразатиметься на купівельній спроможності споживачів. В майбутніх періодах це може відобразитись на стабільності внутрішніх ринків збуту, що в сукупності зі

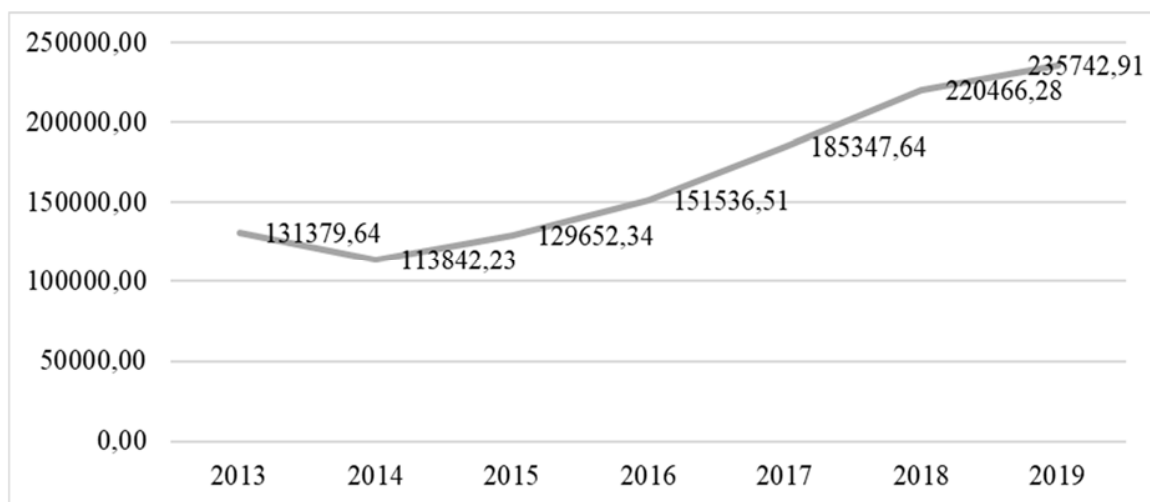
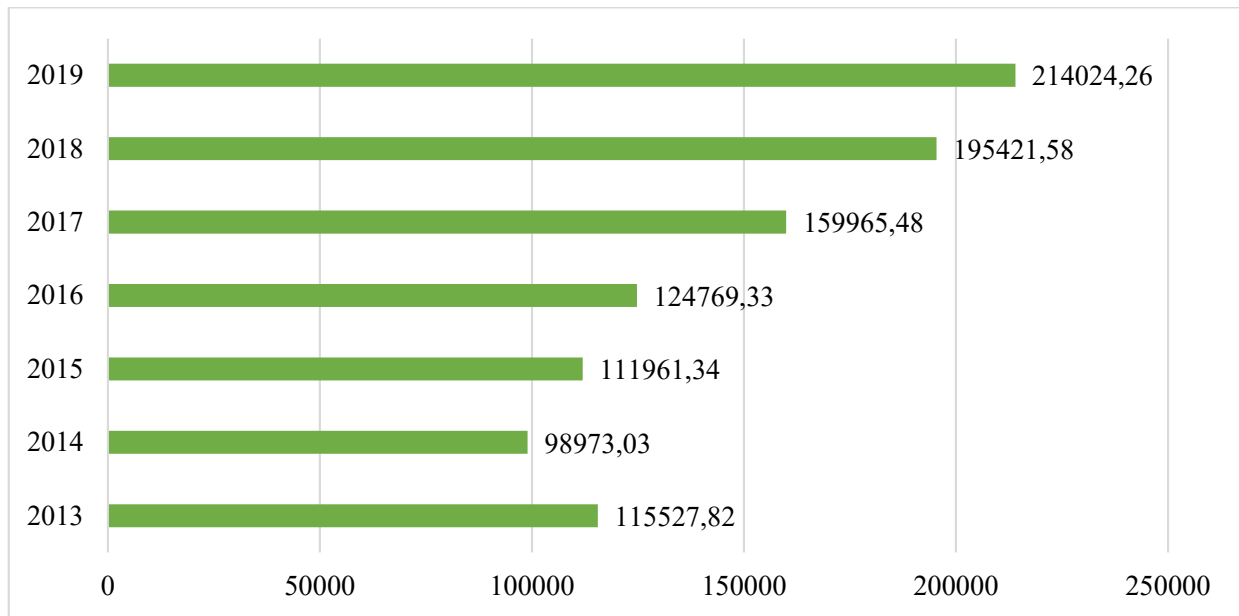
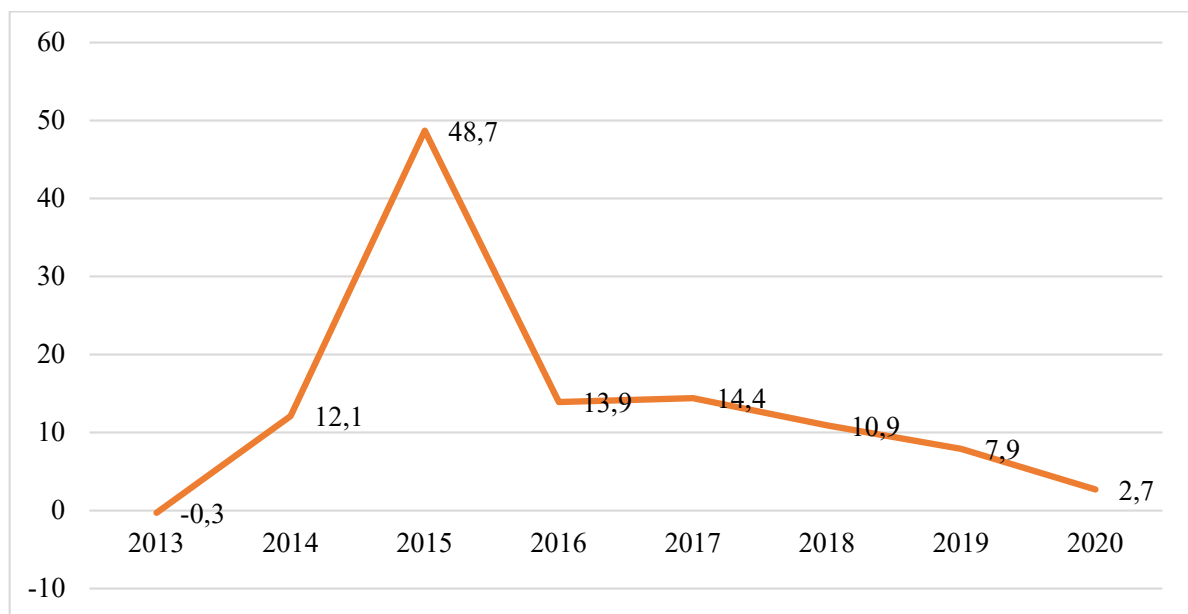

Рис. 1. Обсяги реалізованої продукції підприємств машинобудівної галузі за 2013–2019 рр., млн. грн.
Джерело: побудовано автором за даними [6]

Рис. 2. Витрати на виробництво продукції підприємств машинобудування, млн. грн.

Джерело: побудовано автором за даними [6]

Рис. 3. Індекс споживчих цін 2013–2020 рр.

Джерело: побудовано автором за даними [9]

скороченнями зовнішніх ринків збуту призведе до втрати потенціалу галузі та підприємств. Значні коливання індексу споживчих цін у 2014–2015 рр. викликані політичними факторами, такими як війна в країні, анексія територій, політична нестабільність, та економічними чинниками, такими як знецінення вітчизняної валюти відносно світових резервних валют, скорочення золотовалютних резервів, скорочення експорту. Проте з

2016 р. індекс споживчих цін стабілізується, а з 2018 р. поступово скорчується, і вже у 2020 р. він становить 2,7%.

Окрім індексу споживчих цін, який відображає «споживчу інфляцію», для управління економічним потенціалом підприємств машинобудування необхідно враховувати індекс цін виробників промислової продукції, який відображає рівень оптової торгівлі промисловою продукцією (рис. 4).

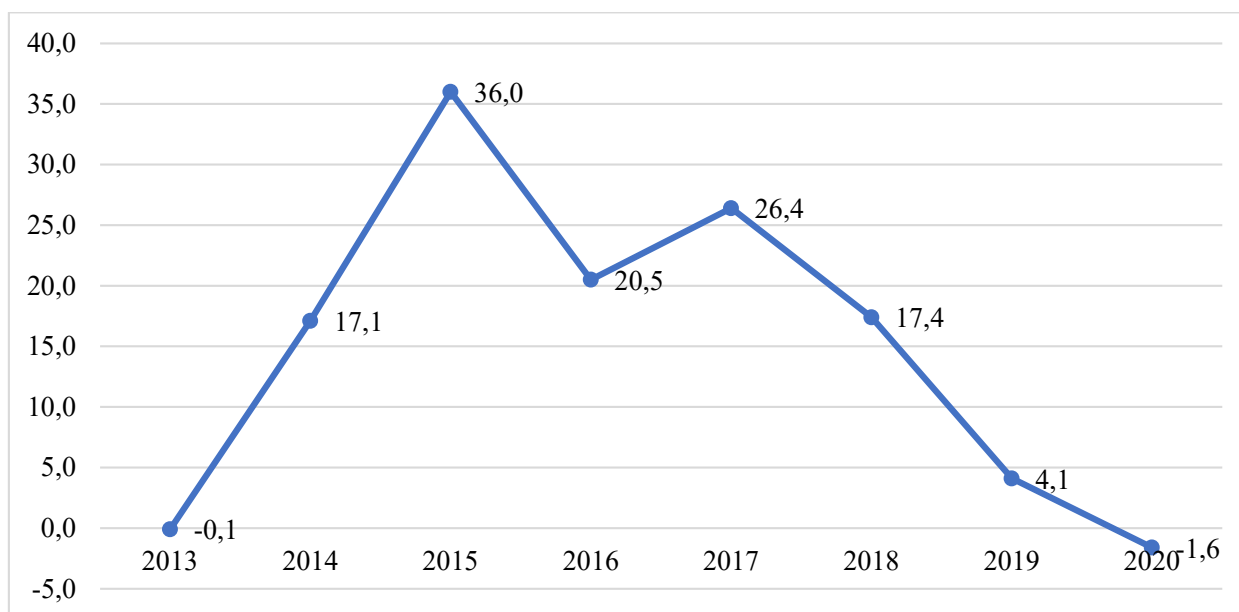

Рис. 4. Індекс цін виробників промислової продукції за 2013–2020 рр.

Джерело: побудовано автором за даними [9]

Як і попередній показник, індекс цін виробників промислової продукції демонструє стрибкоподібну динаміку, пікові значення у 2013 р. (min) та 2015 р. (max), проте невідмінну від індексу споживчих цін, у 2016 р. не відбулося значного скорочення цього показника, а у 2017 р. він знову почав рости до значення 26,4%. У 2018 р. показник скоротився до 17,4%, а у 2019 р. він становив 4,1%, що порівняно з ІСП (7,9%) свідчить про нарощення потенціалу та стабільності у галузях промисловості та зростання конкурентоздатності промислової продукції.

Управління економічним потенціалом підприємства можна розглядати у розрізі різних процесів, ресурсів, суб'єктів та об'єктів. Важливою складовою частиною економічного потенціалу підприємств машинобуду-

вання є їх активи. У контексті макроекономічних передумов управління економічним потенціалом розглянемо активи підприємств галузі, які характеризують її виробничі можливості та дають змогу оцінити виробничу складову частину економічного потенціалу підприємств машинобудування, а їх структура та динаміка відображають просторово-орієнтований характер управління підприємствами. У табл. 1 представлена динаміка активів підприємств машинобудування за 2013–2019 рр.

Відповідно до табл. 1, за 2013–2019 рр. відбулося зростання активів підприємств машинобудування, але тільки у 2015 та 2016 рр. відбулося скорочення активів. Так, необоротні активи у 2015 р. склали 64 330,55 млн. грн., у 2016 р. – 65 821,19 млн. грн., оборотні

Таблиця 1
Структура активів підприємств машинобудування за 2013–2019 рр., млн. грн.

Рік	Необоротні активи	Оборотні активи	Необоротні активи та групи вибуття
2013	66 797,73	114 711,10	67,02
2014	67 284,63	119 370,51	149,00
2015	64 330,55	136 446,19	56,01
2016	65 821,19	148 904,32	40,79
2017	73 137,09	171 023,35	45,35
2018	73 494,24	176 599,40	135,29
2019	89 466,54	194 718,50	273,46

Джерело: побудовано автором за даними [6]

активи у 2015 р. склали 136 446,19 млн. грн., у 2016 р. – 148 904,32 млн. грн. Проте у 2017 р. відбулося зростання показників. Так, необоротні активи збільшилися до 73 137,09 млн. грн., оборотні активи зросли до 171 023,35 млн. грн. У 2018 та 2019 рр. відбулося збільшення необоротних активів та груп вибуття, що свідчить про нарощення виробничого потенціалу на підприємствах машинобудування та можливостей до оновлення основних засобів.

Окрім активів, виробничий потенціал підприємств відображається у розмірі капітальних інвестицій, які мають довготривалий характер та відображають економічний потенціал підприємства у стратегічному вимірі, що сприяє економічному розвитку підприємства. Динаміка капітальних інвестицій машинобудівних підприємств є позитивною навіть у кризовий 2014 р. Найбільшими темпами капітальні інвестиції почали зростати за останні роки. Так, з 2017 по 2019 рр. показник виріс з 10 465,439 млн. грн. до 12 313,04 млн. грн. Зростання капітальних інвестицій свідчить про зважені управлінські рішення щодо вкладення коштів у потенціал та розвиток підприємства, оновлення його фондів, що в майбутньому забезпечить їм зростання якості продукції, її кількості та конкурентоспроможності на ринках,

що знайде відображення у посиленні стабільності підприємств.

Капітальні інвестиції не лише відображають стратегічність мислення керівників підприємств, але й сприяють нарощенню потенціалу усіх галузей промисловості. Показником, який відображає перерозподіл інвестицій за галузями, є частка капітальних інвестицій підприємств промисловості та машинобудування (рис. 5).

Динаміка частки капітальних інвестицій підприємств промисловості та машинобудування у 2010–2019 рр. свідчить про провідну роль промисловості серед галузей економіки країни. Наявність значного обсягу капітальних інвестицій саме в промисловість свідчить про нарощення економічного потенціалу галузі, необхідність управління ним, що зумовлено специфікою галузі та кожного підприємства. З 2010 р. частка капітальних інвестицій у підприємства промисловості зростає з 34,51% до 48,70% у 2019 р., проте у 2015–2017 рр. відбулось незначне скорочення цього показника. Попри позитивну динаміку промисловості загалом, у галузі машинобудування, навпаки, відбулось скорочення частки капітальних інвестицій, а саме з 8,9% у 2010 р. до різкого падіння показника до 4,82% у 2019 р., що в майбутніх періодах відобразатиметься на вироб-

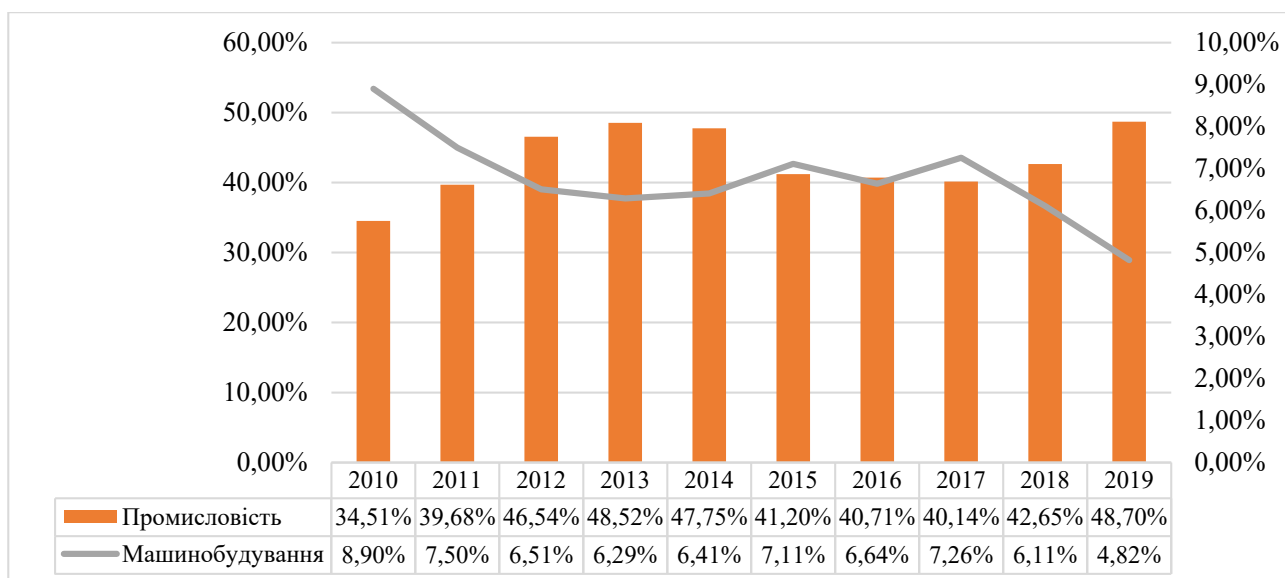

Рис. 5. Динаміка частки капітальних інвестицій підприємств промисловості та машинобудування у 2010–2019 рр., %

Джерело: побудовано автором за даними [6]

ничому потенціалі підприємств, здатності їх до оновлення, модернізації та автоматизації основних і допоміжних бізнес-процесів.

Слід зазначити, що більшість компаній починає автоматизацію з рутинних трудомістких процесів, а також з операцій, що відчутно впливають на прибуток і виручку, таких як фінанси і бухгалтерія, документообіг, виробництво продукції, складський облік. Автоматизація таких сфер діяльності, як управління підприємством, маркетинг, управління якістю та зовнішні комунікації, на більшості підприємств України тільки починається.

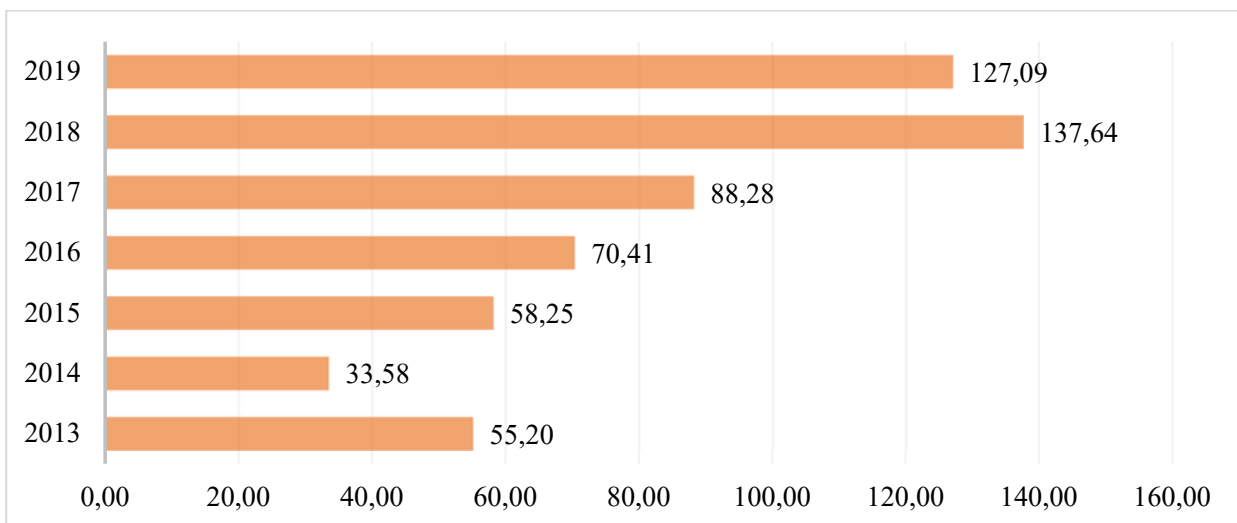
Попри скорочення частки капітальних інвестицій у машинобудування, формування просторово-орієнтованого управління економічним потенціалом підприємств у сучасних умовах потребує забезпечення процесів діджиталізації виробничого потенціалу, передумовами якого є використання капітальних інвестицій на придбання програмного забезпечення (рис. 6).

Динаміка обсягів вкладення капітальних інвестицій у придбання програмного забезпечення підприємствами машинобудування свідчить про зростання ролі цифрових технологій та цифрових даних у галузі, а також є одним із головних передумов формування інформаційного потенціалу підприємств як частини саме економічного потенціалу

через неподільні взаємозв'язки процесів інформаційного та економічного потенціалу підприємства. Зауважимо, що в останні два періоди спостерігається збільшення обсягів капітальних інвестицій у інформаційні ресурси. Так, у 2018 р. вони становили 137,64 млн. грн., а у 2019 р. – 127,09 млн. грн. Зростання значення цифрових технологій у діяльності підприємств машинобудування сприятиме оптимізації управління економічним потенціалом підприємства, швидкості реагування на зовнішні виклики та зміни.

Маючи просторово-орієнтований характер, управління економічним потенціалом підприємства потребує врахування фінансового потенціалу як основи ресурсного забезпечення діяльності підприємств. Основним показником діяльності підприємства є прибуток, який відображає фінансовий потенціал підприємства до здатності розвиватись та зростати. Розглянути прибуток машинобудівних підприємств можливо через оцінку їх фінансових результатів (рис. 7), динаміка яких свідчить про суперечності та коливання отриманих результатів протягом 2013–2019 рр. від збитків, які негативно впливають на економічний потенціал підприємства до прибутків, які є основою управління економічним потенціалом.

У 2013 р. сума чистого прибутку як основи економічного потенціалу підприємств маши-

Рис. 6. Обсяги вкладених капітальних інвестицій у придбання програмного забезпечення підприємствами машинобудування за 2013–2019 рр., млн. грн.

Джерело: побудовано автором за даними [6]

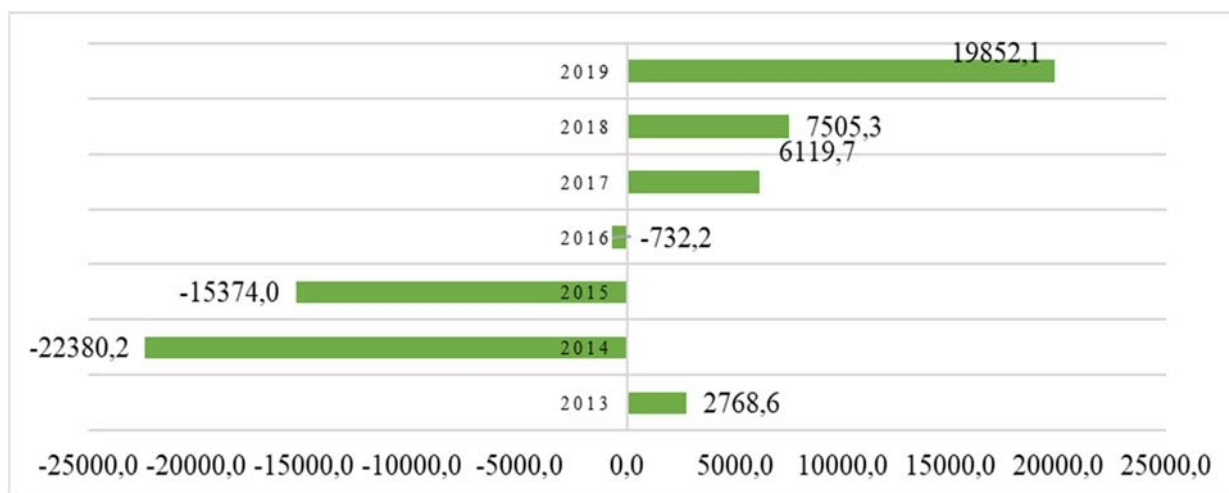

Рис. 7. Фінансові результати діяльності підприємств машинобудівної галузі за 2013–2019 рр., млн. грн.
Джерело: побудовано автором за даними [6]

нобудування становила 2 768,6 млн. грн., проте у 2014 р. підприємства галузі отримали збитки у сумі 22 380,2 млн. грн., у 2015 р. сума збитків зменшилась до 15 374 млн. грн., а у 2016 р. збитки зменшились до 732,2 млн. грн. Лише у 2017 р. результати діяльності підприємств машинобудування досягли позитивних показників (прибутків) у сумі 6 119,7 млн. грн., у 2018 р. прибутки продовжували зростати до 7 505,3 млн. грн., а у 2019 р. становили 19 852,1 млн. грн. Зауважимо, що значні та тривалі періоди отримання збитків сприятимуть скороченню економічного потенціалу підприємств, необхідності реформування систем управління, зокрема систем забезпечення економічного потенціалу, що вже відображається у скороченні частки капітальних інвестицій у підприємства галузі. Необхідно додати, що зростання збитку як фінансового результату підприємств машинобудівної галузі не свідчить про те, що всі суб'єкти господарювання отримали збиток, а лише визначає провідну роль збиткових підприємств у межах галузі.

Не менш важливою передумовою оптимального управління економічним потенціалом підприємств є належний рівень сформованості ринку праці та його основних показників, а саме середньої заробітної плати, фонду оплати праці, зайнятості населення. В умовах зростання значення поведінки працівників у формуванні кон-

курентоздатності підприємства та продукції саме макроекономічні показники ринку праці дають змогу оцінити кадрову складову частину економічного потенціалу підприємств машинобудування. Середня заробітна плата відображає вартість праці як ресурсу у відносинах управління економічним потенціалом підприємств (рис. 8).

Зростання середньої заробітної плати за досліджений період відбувалось постійно та відповідає зростанню таких показників, як ВВП, індекс споживчих цін, що підтверджує їх взаємозв'язок та взаємозалежність. Зауважимо, що у промисловості середня заробітна плата дещо вище, ніж загалом по Україні, що пов'язано з наукоємністю галузі та особливими умовами праці, які потребують формування специфічного кадрового потенціалу та відповідної оплати праці. Так, у 2019 р. середня заробітна плата у промисловості становила 11 788 грн., а по Україні – 10 497 грн., що майже на 12% менше, ніж у промисловості. Така різниця оплати праці є додатковою можливістю залучати кваліфікованих працівників до роботи на підприємствах машинобудівної галузі.

Висновки і пропозиції. Таким чином, дослідження макроекономічних чинників і передумов управління економічним потенціалом підприємств машинобудування дає змогу зробити висновок, що сучасний стан зовнішнього середовища діяльності підприємств сприяє формуванню дієвого просторо-

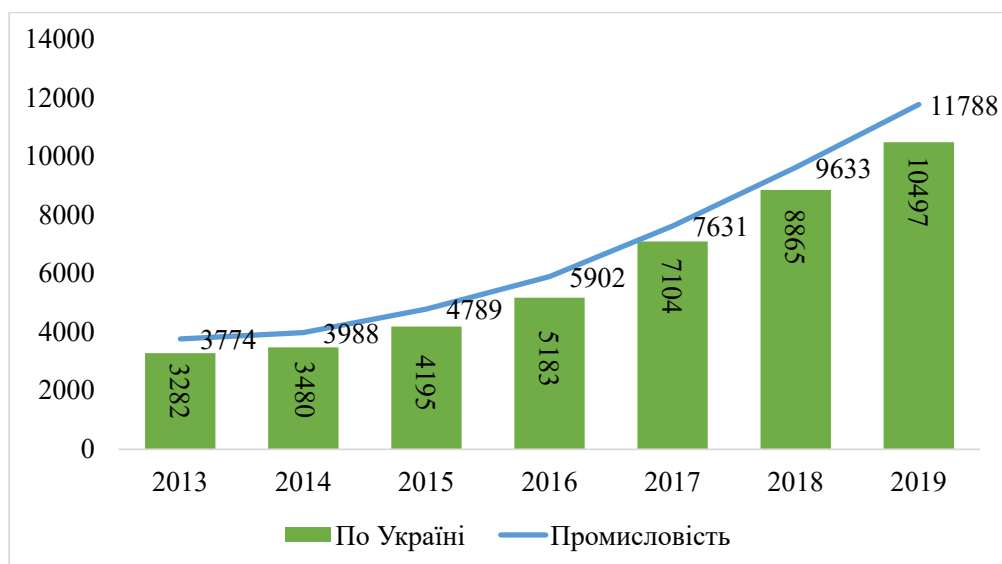

Рис. 8. Динаміка середньої заробітної плати за 2013–2019 рр., грн.

Джерело: побудовано автором за даними [9]

во-орієнтованого управління економічним потенціалом підприємства через урахування економічних інтересів суб'єктів господарювання, суперечностей розвитку структурних перетворень промисловості в умовах сучасних динамічних змін. Подальші дослідження за цим напрямом мають бути спрямовані на вироблення дієвих управлінських практик на основі застосування холічного підходу до формування стратегії сталого розвитку та передбачення здатності її адаптації до викликів національного та глобального економічного середовища.

Література:

1. Ареф'єва О.В., Мізюк С.Г., Ращепкін М.Д. Особливості формування економічного потенціалу підприємств із позицій економічної безпеки. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2018. Вип. 22 (1). С. 5–9.
2. Ареф'єва О.В., Полоус О.В. Соціально-економічні умови інтелектуалізації управління холістичним розвитком підприємства. *Збірник наукових праць Національного університету кораблебудування ім. Макарова*. 2019. № 2 (476). С. 29–36. DOI: [https://doi.org/10.15589/znp2019.2\(476\).5](https://doi.org/10.15589/znp2019.2(476).5).
3. Вітюк А.В., Кепко В.М., Жавела Карлуш. Експорт продукції машинобудування до країн Європейського Союзу. *Бізнес Інформ*. 2019. № 3. С. 37–43. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-3-37-43>.
4. Вітязь А.Ю. Оцінка та перспективи розвитку машинобудівної галузі України. *Інтелект XXI*. 2018. № 3. С. 43–47.
5. Гусєва О.Ю., Яковчук А.М. Стан та структура машинобудівної галузі України в умовах глобальних економічних трансформацій. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2017. № 4 (22). С. 26–33.
6. Державна служба статистики України. URL: <http://ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 14.05.2021).
7. Зиз Д.О. Основні тенденції функціонування та передумови розвитку підприємств машинобудування. *Економічний вісник*. 2020. № 2. С. 193–201. DOI: <https://doi.org/10.33271/ev/70.193>
8. Миколюк О.В., Бобровник В.С. Передумови формування політики енергозбереження у розвитку підприємств машинобудівного комплексу. *Економічний аналіз*. 2019. Т. 29. № 2. С. 62–72. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2019.02.062>.
9. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/macro-indicators#1> (дата звернення: 14.05.2021).
10. Пігуль Н.Г., Пігуль Є.І. Сучасний стан та перспективи розвитку машинобудівного комплексу України. *Економіка і суспільство*. 2018. Вип. 15. С. 444–449.
11. Ровенська В.В., Залятова Г.С. Сучасні аспекти управління екологічною складовою потенціалу сталого розвитку підприємств машинобудівного комплексу. *Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки*. 2019. № 53. С. 58–67. DOI: <https://doi.org/10.24025/2306-4420.0.53.2019.172191>.
12. Соколова Л.В., Стойка О.В. Сучасний стан машинобудування України та тенденції його розвитку за умов незбалансованої економіки. *Ефективна економіка*. 2019. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7378> (дата звернення: 17.05.2021). DOI: [10.32702/2307-2105-2019.11.5](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2019.11.5).
13. Квілінський О.С. Аналіз стану автоматизації управління промисловими підприємствами. *Вісник ХДУ. Серія: Економічні науки*. 2019. № 34. С. 67–71. DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2307-8030/2019-34-14>.

References:

1. Aref'ieva O.V., Miziuk S.H., Rashchepkin M.D. (2018) Osoblyvosti formuvannya ekonomichnoho potentsialu pidpryemstv iz pozytsii ekonomichnoi bezpeky [Features of formation of economic potential of enterprises from the standpoint of economic security]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii: Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo*, no. 22 (1), pp. 5–9.

2. Aref'ieva O.V., Polous O.V. (2019) Sotsialno-ekonomichni umovy intelektualizatsii upravlinnia kholistychnym rozvytkom pidpriemstva [Socio-economic conditions of intellectualization of management of holistic development of the enterprise]. *Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoho universytetu korablebuduvannia im. Makarova*, no. 2 (476), pp. 29–36. DOI: [https://doi.org/10.15589/znp2019.2\(476\).5](https://doi.org/10.15589/znp2019.2(476).5).
3. Vitiuk A.V., Kepko V.M., Zhavela Karlush (2019) Eksport produktiv mashynobuduvannia do krain Yevropeiskoho Soiuzu [Exports of mechanical engineering products to the European Union]. *Biznes Inform*, no. 3, pp. 37–43. Available at: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-3-37-43>.
4. Vitiaz A.Yu. (2018) Otsinka ta perspektyvy rozvytku mashynobudivnoi haluzi Ukrainy [Assessment and prospects of development of the machine-building industry of Ukraine]. *Intelekt XXI*, no. 3, pp. 43–47.
5. Husieva O.Yu., Yakovchuk A.M. (2017) Stan ta struktura mashynobudivnoi haluzi Ukrainy v umovakh hlobalnykh ekonomichnykh transformatsii [The state and structure of the machine-building industry of Ukraine in the conditions of global economic transformations]. *Ekonomika. Menedzhment. Biznes*, no. 4 (22), pp. 26–33.
6. State Statistics Service of Ukraine. Available at: <http://ukrstat.gov.ua> (accessed 14 May 2021).
7. Zyz D.O. (2020) Osnovni tendentsii funktsionuvannia ta peredumovy rozvytku pidpriemstv mashynobuduvannia [The main trends in the functioning and prerequisites for the development of mechanical engineering enterprises]. *Ekonomichnyi visnyk*, no. 2, pp. 193–201. DOI: <https://doi.org/10.33271/ev/70.193>.
8. Mykoliuk O.V., Bobrovnyk V.S. (2019) Peredumovy formuvannia polityky enerhozberezhennia u rozvytku pidpriemstv mashynobudivnoho kompleksu [Prerequisites for the formation of energy saving policy in the development of machine-building enterprises]. *Ekonomichnyi analiz*, vol. 29, no. 2, pp. 62–72. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2019.02.062>.
9. National Bank of Ukraine. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/macro-indicators#1> (accessed 14 May 2021).
10. Pihul N.H., Pihul Ye.I. (2018) Suchasnyi stan ta perspektyvy rozvytku mashynobudivnoho kompleksu Ukrainy [Current state and prospects of development of the machine-building complex of Ukraine]. *Ekonomika i suspilstvo*, no. 15, pp. 444–449.
11. Rovenska V.V., Zaliatova H.Ye. (2019) Suchasni aspekty upravlinnia ekolohichnoiu skladovoiu potentsialu staloho rozvytku pidpriemstv mashynobudivnoho kompleksu [Modern aspects of environmental component management of the potential of sustainable development of machine-building enterprises]. *Zbirnyk naukovykh prats Cherkaskoho derzhavnogo tekhnolohichnoho universytetu. Seriya: Ekonomichni nauky*, no. 53, pp. 58–67. DOI: <https://doi.org/10.24025/2306-4420.0.53.2019.172191>.
12. Sokolova L.V., Stoika O.V. (2019) Suchasnyi stan mashynobuduvannia Ukrainy ta tendentsii yoho rozvytku za umov nezbalansovanoi ekonomiky [The current state of machine building in Ukraine and trends in its development in an unbalanced economy]. *Efektivna ekonomika*, no. 11. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7378> (accessed 17 May 2021). DOI: 10.32702/2307-2105-2019.11.5.
13. Kvilinskyy O.S. (2019) Analiz stanu avtomatyzatsiyi upravlinnya promyslovymy pidpriemstvamy [Analysis of the state of automation of industrial enterprises management]. *Visnyk KhDU Seriya Ekonomichni nauky*, no. 34, pp. 67–71. DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2307-8030/2019-34-14>.

Аннотация. В статье проведено исследование факторов влияния на наращивание экономического потенциала предприятий машиностроения путем углубленного анализа тенденций развития отрасли. Проанализированы объемы реализованной продукции предприятий машиностроительной отрасли. Установлена необходимость управления экономическим потенциалом предприятий машиностроения путем анализа показателей затрат на производство их продукции. Учтено и исследовано влияние инфляционных процессов, которые происходят в стране. Подчеркнута важность обеспечения процессов диджитализации производственного потенциала для формирования пространственно-ориентированного управления экономическим потенциалом машиностроительных предприятий. Аргументирована необходимость учета финансового потенциала как основы ресурсного обеспечения деятельности предприятий машиностроения при управлении их экономическим потенциалом.

Ключевые слова: экономический потенциал, предприятие, машиностроение, факторы, тенденции, развитие, пространственно-ориентированное управление.

Summary. The article examines the factors influencing the growth of the economic potential of machine-building enterprises through an in-depth analysis of industry trends. The volumes of sold products of machine-building enterprises are analyzed. It was found that business leaders skillfully set up production with a long production cycle, which allows businesses in the machine-building industry to ensure the stability of production processes and continuity in the supply of finished products, as the industry is mainly large stages of the product life cycle. The necessity of managing the economic potential of machine-building enterprises by analyzing the indicators of production costs of their products is established. The influence of inflationary processes taking place in the country is taken into account and studied. In the context of macroeconomic preconditions of economic potential management the assets of enterprises of the branch were considered, which characterize its production possibilities and allow estimating the production component of economic potential of machine-building enterprises, and their structure and dynamics reflect spatially oriented nature of enterprise management. The importance of ensuring the processes of digitalization of production potential for the formation of spatial-oriented management of the economic potential of machine-building enterprises is emphasized. The dynamics of capital investment in the acquisition of software by machine-building enterprises indicates the growing role of digital technologies and digital data in the industry, and is one of the main prerequisites for the

formation of information potential of enterprises as part of the economic potential. The necessity of taking into account the financial potential as a basis for resource provision of the activity of machine-building enterprises in the management of their economic potential is argued. It was found that the average wage in industry is slightly higher than in Ukraine as a whole, which is due to the knowledge-intensive industry and special working conditions that require the formation of specific human resources, and appropriate pay.

Keywords: economic potential, enterprise, mechanical engineering, factors, tendencies, development, spatial-oriented management.